

Рат на Балкану

— Наши извјештаји —

Аустриски и талијански посланици код Краља

Ријека, 1. октобра. — Аустро-угарски посланик учинио је јуче код Краља по налогу своје владе корак против војних операција црногорских према Медун и Љешу. Рекао је: Аустро-Угарска овим не жели ометати црногорске војне операције, али да му је граф Берхтолд наредио, да Краљу изјави, да кад би повољним развојем војних операција били обухваћени Сан Ђовани ди Медуа и Љеш, да ни Србија и Црна Гора не би могле рачунати на те двије тачке, које би доцније имале припасти аутономној Арбанији, коју Аустрија има у виду.

Краљ је одговорио да није овлашћен од својих савезника, да по овој ствари даде дефинитиван одговор, али да са своје личне стране може рећи, да одбија и саму помисао, да поменути двије тачке не буду присвојене од српских краљевина, у толико прије, што сад нема Турске, а Арбанија и не постоји. Стога сматра посланиково саопштење *Come nulle et non avenue*.

Синоћ је талијански посланик учинио сличан корак аустријском.

Краљ му је одговорио од прилике овако:

Влада талијанска ограничила би се о далековидост и љубав према најдражим сопственим националним интересима, кад би упорно тражила да Црна Гора из војних операција издвоји Сан Ђовани и Љеш, као саставни дио аутономне Арбаније. По самом признању Европе, територијални *status quo* не постоји. Ушљед тога отпале су и обавезе Италије према Аустро-Угарској у погледу политичког стања Арбаније.

Бомбардовање Снадра

Ријека, 1. новембра. — Данас је било бомбардовање Снадра. Дјелство наших опсадних топова било је силно. У вароши се на два три мјеста примијетио пожар. Турске батерије ослабиле.

— Бечки Кор. Биро —

Гучков у Биограду

(Бивши председник руске думе)

Биоград, 31. октобра. — Бивши председник руске думе, Гучков, присуно је.

Посредовање велесила

(Једновремени корааци код савезних држава)

Париз, 31. октобра. — „Хавас“ доноси из Софије да је аустриска влада пристала да се придружи осталим велесилама у подношењу тражења посредовања Турске. Представници великих сила добили су инструкције да се договоре о једновременим кораацима, који би се кад дође вријеме имали учинити код савезничких земаља.

Савјетовање у Цариграду

(Мјере сигурности у вароши)

Цариград, 31. октобра. — Послије подне одржана је сједница, на којој су присуствовали фран-

цуски адмирал ди Фиме, представник команданата 12 ратних овдје усидрених бродова, први драгоман аустроугарски, представник амбасада, командант жандармерије Назиф, командант војнички Пере генерал Исмет, представник владе турске. Сједници је био циљ да се предузму мјере сигурности у вароши. Одлучено је да се поднесу предлози у томе погледу.

(Турски услови мира)

Цариград, 30. октобра. — Тврди се, да је француска влада саопштила Порти да би посредовање било успијешно, то је потребно да Порта саопшти услове мира. Министар иностраних дјела поднио је то на ријешање министарском савјету. Питање се отежало ушљед извјештаја министарства војног, да су од синоћ отпочели бојеви предстража са Бугарима на одбранбеној линији Чатаџа.

Срби у Драчу

(Српске трупе заузеле Драч)

Биоград, 31. октобра. — По приватним вијестима, које нијесу још званично потврђене, српске трупе заузеле су данас Драч.

Грчки краљ у Солуну

(Краљ с породичном посјећује Солун)

Атина, 31. октобра. — Краљ принц Ђорђе и принцеза Јелена посебним возом присјели су у Солун из Зила. Војска и неколико хиљада становника одушевљено су поздрављали краља. Иностранци који сули и команданти страних бродова записали су се у дворске књиге.

Услови мира

(Турска оставља Балканима да поставе услове)

Цариград, 31. октобра. — Министарски савет одлучио је, да не припада Турској већ државама балканским да поставе услове прекида непријатељства и закључења мира. У томе ће смислу сјутра амбасадори нотифицирати велесилама.

Крвав бој код Кавале

(Шта казује „Алемдар“)

Цариград, 31. октобра. — „Алемдар“ сазнаје да се бије крвав бој код Кавале.

Сабахедин Султану

(Писмо приписано пуно горачице)

Цариград, 31. октобра. — Принц Сабахедин упутио је отворено писмо Султану, које се као брошура продаје у Стамболу, и којим га он позива, да се као стари султани, са цијелом својом породицом, стави на чело војске. У писму се вели да је централизација узрок турских недаћа; да је Турска слиједила политику споразума са сусједима, данас би балкански савез био под председништвом Султановим.

Русија за Балкан

(Државне службе Русије)

Париз, 31. октобра. — Дописник „Фигара“ интервјуисао је Коковцева, који је рекао: „Пошто су тројни споразум и тројни савез искрено одлучени да одрже мир, то се треба на њих основити и мирно сачекати исход. Ја се потпуно придружујем мишљењу Греја“.

„Ехо де Пари“ наводи, да је Русија препоручила у Биограду стрпљење и умјереност, а особито је хитно савјетовала српску владу да не наступа на Драч.

Турци свуда страдају

(Бјегуници и колера)

Цариград, 31. октобра. — Број бјегунаца износи овдје 70.000. У потоња 24 сата било је 15 случајева колере, од којих су три случаја смртна била у народу.

Србија и Аустрија

(Шта пишу бечки листови)

Беч, 31. октобра. — По депешама из Будим-Пеште, бечки листови наводе да се тамо положај сматра да је повољан особито због вијести присјелих из Биограда, гдје се такође тежи да се мирним путем ријеше спорна питања аустро-српска. Прије свога одласка Данев је изјавио да је потпуно задовољан са успјехом своје мисије.

Конфликт ради Балкана

(Дематти листа „Росије“)

Петроград, 31. октобра. — „Росија“, говорећи о несмишљеним гласовима односно тобожњем конфликту разних велесила због Балкана, вели, да су ти гласови без основа и измишљотичне разних сензационалних новина.

Предлог турски о миру

(Турска људи Бугарској миру)

Софија, 1. новембра. — По саопштењу из наредњег извора, порта је јуче упутила бугарској влади директни предлог о миру. Министарски савет није још ништа ријешено по томе предлогу.

(Турски парламентер код Бугара)

Лондон, 1. новембра. — „Интер“ јавља из Цариграда да се потврђује вијест, да се влада одлучила да ступи у директне преговоре са Бугарском односно примирја. Наим наша је добила инструкције да ступи у везу са бугарским генералима. Парламентар је већ послан у главни бугарски стан у том циљу.

Турске муне

(Колера у Чатаџи. Понула за мир)

Цариград, 1. новембра. — Колера се почела страховито ширити међу трупама у Чатаџи. Прекјуче је констатовано више од 500 случајева, од којих су многи смртни. Џавид паша, кога су хтјели да ухапсе, умакао је. Пошто преговори између велесила односно посредовања нијесу успјели, то је Турска одлучила да се директно обрати ратујућим странкама.

Битка код Јенице

(Огромни губици турски)

Атина, 1. новембра. — У битци код Јенице било је 35.000 Турака са 42 топа. Турци су изгубили 2000 мртвих, 500 заробљених и 22 топа, Грци 500, од којих су 15 официра.

Пoenкаре о ситуацији

(Тројни споразум и тројни савез)

Париз, 1. новембра. — Посејкар, дискутујући о спољној кризи, изјавио је да идеја, која је сједињила енглеску, руску и француску владу, није имала као циљ ни као резултат да се противи другој групи сила. Ма да су преговори били

прекинути или оспорени, они данас напредују са још већим повјерењем и јасношћу. Ако, као што се може надати, све велике силе буду чекале до прекида непријатељства да се претпоставе њихови респективни погледи у финалном резултату, па и у пркос појединих иницијатива или преубрзаним предузећима ипак неће створити непоуздане неспоразуме и контрадикције и свакако њихови интереси учиниће да се ријеше тако, да ни интереси балканских држава ни ниједне велике силе не буду од тога страдали. То је жеља, коју је у осталом изјавио и ових дана у његовом јасном говору енглески министар предједник. Изгледа немогуће да тај позив остане без одзива и да из толико искрених жеља за сачување мира изађе један без сумње најужаснији рат, који се икада оборно над Европом. То би била и једна провокација здравоме разуму свега свијета, цивилизацији и човјечанству. Ја сам увјерен, завршио је Поекар, да ће свијет бити поштеђен од тих ужаса.

Турски официри на страни

(Узавула вајај турског министра)

Цариград, 1. новембра. — Министар рата позива по четирти пут официре са одсуства да се поврате у своје команде у року од 24 сата.

„Хавасово“ нагађање

(„Хавас“ нагађа о свршеној ствари)

Париз, 1. новембра. — „Хавас“ из Цариграда јавља: Вјероватно је, да је, пошто су резултати преговора пропази, порта ријешила да се директно обрати балканским државама.

Аутономија Арбаније

(Проглас аутономије Арбаније у Валоци)

Атина, 1. новембра. — По информацијама из приватних извора, арбанаски бегови су се скупили у Валоци и прогласили аутономију Арбаније.

Срби и Бугари пред Солуном

(При заузећу Солуна присуствовали Срби и Бугари)

Биоград, 1. новембра. — Јављају из Скопља да су при заузећу Солуна српска и бугарска војска биле репрезентирале са неколико одјелања.

Русија и Балкан

(Искрене жеље Русије за мир)

Беч, 2. новембра. — „Политичкој кореспонденцији“ јављају из Петрограда, да ће руска влада бити само вјерна историској улози царевине и ако потпоможе аспирације хришћана на Балкану; та дипломатска потпора нема свакако ничега што би могло проузроковати критичке натезаности у Европи. Коковцев и Сазонов раде на утврђењу мира, а цар и руска влада пројети су жељом да се избјегне сваке заплетеност и несугласица, те су ријешили да потпомогну директну интервенцију у питању српског пристаништа. Желе да се у иностранству увиди њихове искрене жеље за мир.

Преговори о миру

(Службени извјештаји из Цариграда)

Париз, 2. новембра. — „Хавас“ потврђује званично из Цариграда, да се Џавид-паша обратио да-

ректно бугарском краљу за утврђење примирја, с тим да се поведу преговори о миру.

Петроградски „Вјесник“ — Вјести из Цариграда

(Страни ратни бродови. Одговор у прелиминарним преговорима. Цариград се не може да брани. Турска артиљерија)

Цариград, 1. новембра. — Енглеска крстарица „Холмир“ пристигла је, као и аустријска „Адмирал Шауиш“. У прелиминарним преговорима Турске са балканским државама очекује се одговор. — Ратно вјеће, узимајући у обзир јучерашњи телеграм главног командата признаје да је немогућа одбрана пријестонице. Истог је мишљења и шеф црвеног полумјесеца.

Колера је завладала у отоманској војсци. 200 случајева епидемије било је у Чатали од којих су 150 смртних. У пријестоници је било 15 случајева од којих су пријављени 5 смртних. Епидемија ће се пожељати са доласком 62000 бјегунаца. Дваданаест страних крстарица заштићују грађане од евентуалних нападаја. — Да би утврдили положај Кадемкеј, пристигли су из Европе 12 топова великог калибра, 50 крзових и толико исто крупних а 130 очекују се из Анатолије.

Србија и Аустрија

(„Келинше Цартунг“ о кризи)

Келн, 1. новембра. — „Келинше Цартунг“ дознаје из Берлина да ће криза између Србије и Аустрије бити изравната, јер Аустрија признаје отворено формулу Србије.

Грчки Краљ у Солуну

(Организација грчких власти)

Атина, 1. новембра. — Краљ и принц Ђорђе стигли су у Солун. Краљ је одсио у кући Кајлифаза-рос. 300 жандарма, под командом пуковника Демилатиса, послани су овдје да организирају полицију и царинарницу. Осим народне одбране позвани су још позиви: из 1896. и 1897. г.

Србија на мору

(Изјава министра Пашића)

Беч, 1. новембра. — Пашић у „Новом Бечком Журналу“ дементује вјест да ће Србија одустати од Арбаније и пристаништа на Јадрану.

Руси за Балканце

(Купљење прилога по црквама)

Кијево, 1. новембра. — Митрополит Флампан дозволио је купљење добровољних прилога у корист балканских народа, који су страдали од рата. 22. октобра било је купљење у свима кијевским црквама.

Накнада Румунији

(Бугарска не да Румунији територијалну накнаду)

Софија, 1. новембра. — „Мир“ енергично демантује вјест да Бугарска води преговоре са Румунијом односно уступања једног парчета бугарске територије Румунији, као накнаду.

Гласови из Рима

(„Препарационе“ о рату)

Рим, 1. новембра. — Војни лист „Препарационе“ признаје да је праведно да Грчка добије јанјински вилајет, Црна Гора — Скадар, Србија излаз на Јадранско Море код територије заузеле већ од стране Црногораца. Лист је мишљења да Краљ Фердинанд намјерава промијенити религију. Бугари су стигли до позиција Чаталице без препреке; заузели су Родосто, Ерагли, Силиври. Друга армија посјела је Једрене и сужава непрекидно ланац око града. Утврђена: Панагрене и Каргалтене су заузета.

Наши на повратку

— Предусретање и испраћај Црногораца —

Од како је Црна Гора објавила рат Турској, до сада се врло велики број Црногораца повратио у своју отаџбину. Дошло их је са свију страна свијета, како из најближих, тако и најудаљенијих крајева, гдјесу били на заради. Дошло их је из Европе, Азије, Африке, Америке и Аустралије. И још једнако долазе, а све у великим групама.

И одакле одакле долазе и ондје гдје све пролазе становништво, без разлике народности и вјере, срдачно их предусријета, дочекује, поздравља и испраћа, обасипајући их својим топлим симпатијама и гостопримством. Сви они готово се утркују, да нашим људима, који остављају своје мирно скровиште и одушевљено полазе у отаџбину да јој се ставе на расположење и оружаном јој руком потекну у помоћ било при поласку, било при повратку што јаче и више изразе своје симпатије и да их што боље обасну својим гостољубљем.

Црногорци, који се враћају у своју отаџбину, немају готово ријечи да изразе своје задовољство и све оно што су дочекали на проласку кроз разне државе и земље. „Нијесу то само Срби и Словени“, веле усхићено они, „што нас обасипају превеликом пажњом, него су ту сви из реда: и Французи, и Енглези — једном ријечи сви, с којима дођемо у додир. Својом пажњом и предусретањем задужили су нас толико, да ћемо им цијелог живота остати дубоко захвални.“

Они, што долазе с југа, нарочито се хвале на предусретљивост Грка, јер они им чине толико, да их чак грчки бродови и бесцелито превозе и чине им сваке олакшице и погодности, да би се што прје, боље и удобније до отаџбине превезли.

С највећим задовољством истицају сви ово, ми и с наше стране топло захваљујемо свима оним добрим људима, јер су ове њихове симпатије за нас драгоцјене. Оне нашим борцима дају јачег полета и подстрека у борби, коју, заједно с нашим савезницима водимо противу некрста за ослобођење нашег потлаченог народа и јасно засвједочују да смо на правом путу, као и то да наша праведна ствар мора побједити, јер су на нашој страни опште симпатије.

Зато и опет нека је свима њима наша дубока захвалност, јер све оно што они учинише и чине за наше људе, чине и за нас све, за нашу праведну ствар.

Српске краљевине и море

— Утицај са стране због Јадранског Мора —

Под изговором да се заузимају за аутономију Арбаније, Аустрија и Италија учиниле су кораке дипломатским путем да се спријечи српским краљевинама остварење јадранске обале. Какав је то одзиваша код наших мејеродавних фактора, види се најбоље из одлучног одговора Њ. В. Краља Господара, који у изводу доносимо међу телеграфским извјештајима.

На примједбу бенког „Фремденблата“ да Србија нема шта да тражи даље од Призрена, одговара биоградска „Самочиства“: 1) да Србијини битни интереси баш у најсвојој мјери траже излазак на море; 2) да су Арбанаси били на страни Турака у борби против нас; 3) да Арбанаси никад нијесу имали ни тражили своје нарочито земљиште; 4) да су они и у средњем вијеку били на српском и грчком (византинском) државном земљишту; 5) да је свим тим доказана њихова неподобност за самосталан државни живот; 6) да би издвајање неке нарочите територије арбанаске било само и на штету мира на Балкану, и на штету државног и народног развитка културом несправљеног виших балканских држава; они би се међу собом племенски клали као и до сада, као што би били пријатка у рукама других — опет као до сада.

Ниедан обзир европски, ни обзир културе и цивилизације не захтјева засебну територију арбанаску. На против европске културе и цивилизације, и обзир мира на Балкану говоре одлучно противу тога.

Министар правде у Србији: Коста Стојановић, рекао је пред дописником бугарског листа „Аз ешта“, да ће Србија одбити сваки предлог, који би јој место луке на Јадранском Мору нудио луку на Јејеском Мору. *Србија хоће луку на Западу а не на Југу.* Осим тога данашња Србија је од Јадранског Мора удаљена 300 километара, а од Јејеског 600 километара. Већ од 30 година тражи Србија дунавско-јадранску железницу баш зато, што је животни интереси гоне на Адрију.

Српски посланик у Паризу, др. Миленко Ђесинић, званично је извјестио француску владу о чврстој одлуци краљевине Србије, да она *безусловно тражи приморске градове Драч, Ситијини и Љеш и да од тог свога захтјева неће одустати ни у којим приликама.*

Енглески лист „Дели Кроникл“ доноси чланак под насловом „Аустријска опасност“, у коме доказује, да *Срби имају права на такозвану Арбанију и да имају права да траже онуда природан пут на море, бар догле, док Аустроугарска држи посједнуту Далмацију и Хрватску.*

Један од лист, што излази у аустроугарској монархији вели ово:

Мађарски народ је подарљив, у Хрватској и Славонији апсолутизам, Чеси се очајнички боре против Нијемаца, Пољаци цвеле због патње својих савезника у Њемачкој и приближују се Русији. Русији се ту же на Пољске, а Нијемци мисле, да би им боље било, кад би се сјединили с Њемачком. Хабсбуршка монархија је домовина општег незадовољства, патезања и подарљивости. Она нема поузданог темеља, па ипак сама срља у опасност. Зар да назове против себе све Словенство због тога, што ће Србија добити пристаниште на Јадранском Мору? Али у Бечу су господи објесили слике, нити се осврћу на то, шта мисле народи, него само питају војног министра: коликко имамо бланета и топова? Вјеројатно су, да ће Турска побједити, јер има на пуну руку бајонета него балканске државе. Они нијесу ни слугини, да побјеђује већа морална беча. Само тако се може разумети, да Беч изазива цјели словенски свијет против себе, и ако у Аустрији има 60, а у Угарској 25 процената Словена а нема јединог јединог народа, који би свој животни интерес привезо за опстанак Хабсбуршке монархије. Српског пријатељства на Адрији може да се изазива не предвиђених свијетских догађаја и пробојажа. Може тоћи до менталне немачко-словенског а велико је питање, како ће извржати тај рат ова скрпљена, од незадовољства пренуна и расклиматана монархија?

Јасноћа

— Одзив француске штампе —

Јасноћа је од назад три дана учинила велики прогрес. Јасноћа? Не. Али ипак је боље знати куда се иде, него ли се крећати у помрчини.

Докле год Аустро-Угарска није одговорила на предлог француски, коме је био циљ изјава земљишног дезинтересовања од стране велесила, није се знала тачка на којој ће се збити расцеп између општег интереса европске солидарности и посебног интереса европских држава. Та је тачка данас утврђена. Аустро-Угарска, а за њом и њена два савезника, препостављају да не прихвате обавезу, коју је изнио Тројни Споразум, не за то, изгледа, што би она имала територијалне пожеде, него зато, што намјерава да се противи у извјесним тачкама извршењу споразума закључених између балканских земаља. Аустрија за сад не тражи ништа за себе лично. Али она неће да Срби узму све оно, што су намјерени узети. Може бити, да би ради подржања те унифицирајуће политике, кабинет бечки имао више аукторитета, да је одмах у почетку нотифицирао своје територијално дезинтересовање. Али жалба су данас сувишни. Аустрија је узела овај положај, који је сматрала да треба да узме. Тај положај је, бар стоја, такође усвојен и од Њемачке и Италије.

Насипан Тројни Савез балкански савез утирљује свој програм с истом јасношћу. Сва штампа европска доноси јутрос кантадини интервју, кога је предсједник савета г. Пашић јуче дао дописнику „Тана“ у Биограду. Г. Пашић је једна од најбољих глава на Балкану, хладан, позитиван, одлучан. Он зна врло добро да Аустрија каже: Српског пристаништа на Јадрану не може бити“. Али он на то одговара: Србија без изласка на море нема никакву гаранцију за свој опстанак и без еквивалентног равног Србија тражи пристаништа Сан Ђовани, Љеш и

Драч, које посједоваше српска царевина у средњем вијеку и посредством којих она биаше у главном везана с осталим Европом“. Пошто су четири савезника истакла њихову одлуку, да заједнички рјешавају, јер су се заједнички борили, то се не може ни посумњати да српско потраживање тако јасно изложено, неће бити потпомогнуто заједницом балканске конфедерације. Да ли смо ми у очима оних, што Бизмарк називаше: „судар двају локомотива“?

Ко би на то врло смело питање одговорио? Аустро-угарска политика могла је одиста веровати, да је излазак Србије на Јадрану изјежив и да би се Србија могла упутити на Јејеско Море. Али по сада изгледа, да то тако не може бити. Србија није вољна да се задовољи с једним прелим изласком на Солун, који би био загарантован међународношћу једне железничке пруге. С друге стране, ако би тај излазак био територијални, он би био врло непогодан за аспирације грчке и аспирације бугарске. То је дакле на основу самог савеза и ради очувања његове будућности, да је Србија узела као циљ Јадран, а ушљед тога такође, то би и само основну конфедерацију Аустрија довела у питање, кад би званично подржала забрану, коју њена штампа даје предвидјети. Тако постављени проблем може само навести на врло озбиљна размисљања једног владара, престалине мира, једну владу, која је у приликама дивно измјерила шансе за и против и примјенила свој напор могућности и најпослије једној земљи, која не би могла без унутрашње опасности, проповиједати један противеловенски поход.

Због свију ових разлога, треба се надати да ће се доћи до сагласности, и ми ћемо драговољно рећи, да и сама јасноћа и захват конфликта нијесу такви да могу спријечити споразум. Без сумње је, да Аустро-Угарска има великих интереса на Балкану или, ако се хоће, великих претензија, пошто је интерес у језику дипломатском свију велесила поштен исеудном претензија. Али с једне стране ови су интереси богато надокнађени у 1909., а с друге стране дуалистичка монархија није никад извела онај укупни напор, који су сада развиле балканске државе. Најпослије на то и инсистирају бечке новине, а такође и сада саккупљене делегације ништа не доказује да би интереси, шта више балкански, Аустрије добили кад би се бругално поставили на супрот оних балканских држава, које су неопобитно сједињене.

Та ће земља играти сутра на истоку Европе, са бољим средствима, улогу коју је тамо до јуче играла Турска. Како би велесиле, које су у току двадесет година што је више могуће штеделе Турке, могле мирне душе, стати као противници источне конфедерације? Без сумње је, да ће се о овом повести рачуна како у Вилхелмштрассе тако и на Балкану, када се послје изражених жеља, буде приступило доношењу одлука.

„Тан“ од 8. новембра

Српски родољубиви архијереји

— Митрополит босански за рањенике —

Митрополит зворничко-тузлански, Њ. В. Иларијон Радонић упутно је српско-православним протопрезвитератским и парохијским званима и славним српско-православним црквеним и црквено-школским одборима ову окупницу:

„Краљевине Србина и Црна Гора у савезу с братским краљевинама: Бугарском и Грчком недавно отпочеле су рат са царевином Турском.

Због нечовјечног поступања, вишестолетних зулума и систематског тријебљења немуслиманских народа Европске Турске, поменути краљевине отпочеле су рат и у ње заложиле сву своју снагу те част, славу и животе својих најљепших, најмилијих, најнајмилијих и најхрабријих синова.

И већ свакога дана долазе радосне вјести о славним побједама над непријатељем, али уједно стижу и гласови о драгоцјеним жртвама у погинулим и рањеним јунацима на љутоме бојишту.

Поводом овога рата, готово све просвјетене државе послале су на бојиште своја друштва Црвеног Крста, да помогну његовати рањенике.

Ми за своју браћу, која ниште под турским зулумима, вијесмо у стању у љутоме боју ништа да допринесемо. Исто тако у томе правцу нијесмо у стању да помогнемо ни браћи својој у Србини и Црној Гори, који су прегли да ослободе спротиву рају испод турскога ропства и зулума.

Али једноверни братски и српски осјећаји дуже нас ипак да и ми за своју потлачену браћу нешто допринесемо и да у овоме олујном часу нашу српску дужност учинимо.

Од нас се не тражи много, тражи се само оно, што сви просвјетели народи и људи чине српском народу у овоме

рату. — Тражи se сам да повчано по-
мислимо његовање рањеника.

А то је мислила и познатија жртва пре-
мача — мама у крви, коју наша браћа хра-
бро Србљаници и Црногорци за слободу
своје поглавине браће у Турској пото-
мама прозивају.

И док се српски народ Босне и Хер-
цеговине у томе правцу одмах се почео
одељивати, јер је и пр. у Сарајеву на
првоме састанку и само од неколико бо-
јатних људи уккупљено прилога преко
тридесет хиљада (30.000) К, а у Тузли
исто тако само на првоме састанку ук-
купљено је преко шестистот хиљада (16.000)
К. Те нема сумње, такав је одзив био и
биће и по свима осталим варошима.

По при свем том, што из ова два при-
мјера видимо да наш српски народ и
кође и врши своју дужност у овим не-
измјерно важним и судбоносним данима
и часовима, ипак осјећамо своју српску
и Архиастирску дужност, да и од своје
стране позовемо своју драгу наставу и
свој милу и добру народ српски да сво-
јим повичним прилозима у што већој мје-
ри притече у помоћ својој браћи у Ср-
бији и Црној Гори — рањеницима за
своју и српску ствар.

У ту сврху позивамо парохијско све-
штенство и црквено-школске општине да
одмах саставе одборе, да подишле рејоне
и без икакве одлагања шаљу од куће до
куће (нарочито по селима) од Србија до
Србија као и на сваком састанку људи,
па да прикупљају прилоге, а по том од-
мах их шаљу: Српском Кредитном Зава-
ду у Тузи или у Сарајеву; Српској Наро-
дној Банци или Српској Централној Бан-
ци, једино означивши на купону да је за
Црвени Крст.

Ово купуљење прилога треба чинити у
тиштини без бучних говора, нарочито не
треба то у цркви и с амбона чинити;
треба се дакле клонити свега онога, што
би могло повриједити осјећањем овдаш-
њих Муслимана.

Ми се надамо и увијерања смо, да ће
сваки на и онај нашој мачици Србији
дати већи прилог него што може; јер је
свега, родољубива, човекољубива и срп-
ска ствар, за коју се даје.

У име рањеника ми родољубивом Ње-
говом Високопреосвештенству Илирину
Радошћу од срца захваљујемо, дичећи
се што таквих архиастира има српски на-
род. Његов послух и његове ријечи до
срца су нас коснуле и ми му срдачно
кажемо; Хвала.

Такви нам подобајет!

Капу дође!!

— Генерал Грба о српској војсци —

У „Јегерхорну“ („К. Ловачкој Роту“) у
Загребу, сједи за једним дугачким столом
официри загребачког гарнизона. У зачељу
сједи најстарији и по рангу и по годи-
нама, генерал Раде Грба. Поред њега с
лијево и с десне стране, као и према ње-
му, поређали се по рангу и старјеиш-
тву остали: генерали, пуковници, пот-
пуковници па тако редом, до најмлађег
потпоручника.

Вријеме је мизу. Остали столови у овој
најомиљенијој „дивовари“ пуни су грађа-
на, а понајвише Срба, који не пропу-
штају сад ни једну прилику за састанак,
да претресају дневна питања — о побје-
дама српске војске.

И за официрским столом ријеч је о
рату. — Разумије се, јер о чему ће сад
официри и говорити, ако не о овој фе-
поменалној појави: о овом Фениксу, који
са сјајним крилима излеће из оне велике
домаче, направљене од најразноврснијих
лажи, клевета и потвора, годинама кова-
них против Србије и њене војске. Разго-
вор се води гласније по обично, и Срби
са околних столова с уживањем слушају
е каквим поштовањем говоре о српској
војсци аустројски официри — лица, која
су компетентна, а при том не баш најра-
спољенија према Србија.

Неко од официра помену глас о томе,
како су Срби заузели Велес. Стари фелд-
цајмајстер Раде Грба — по рангу пети
официр целокупне аустро-угарске армије,
узе рич и поче доказивати, како је фи-
зичка немогућност, да Срби буду већ сад
пред Велесом. Требао би, да су по 20
километара дневно прелазили, па да су
сад под Велесом, а то није у стању за
вријеме рата никакав вјеска да „ластје“.

Сви слушају старог бегалера, знају,
да нико тако не познаје тамошњи терен
као он, и сви су, и официри и грађани
увијерени, да је тако и да је глас о паду
Велеса само једна мисао жеља.

Наједаред улази у салу један бегалер-
штабни капетан — ађутант командантов,
прилази журним кораком официрском
столу, стаје пред бегалера Грбу и салу-
тира.

„Шта је ново, господине капетане?“
одговори бегалер колегијално — на ње-
мачком језику.

— „Екселенције, јављам, покорно, да
је овог часа стигла званична депеша, да
је српска војска заузела Велес!“

Настаде тајан. Али само за једно маг-
новање, јер се стари фелдцајмајстер,
пети официр (по рангу) велике аустро-
угарске армије, диже са столице и узбу-
ђеним али прштећим гласом изговори
ове ријечи:

— Господи! Ја сам аустројски официр,
али пред оваквим подвизима јуначке срп-
ске војске скидам капу!

И капа фелдцајмајстера, старог вој-
ника и Србина Раде Грбе, слети с главе
и тресну о сто.

И опет тајан, али само за једно маг-
новање, јер се са свих страча, са свих
столова велике сале пивнице код „Је-
герхорна“ осу пљесак, а из уста свију
окупљених Срба и Хрвата захори се гро-
моласно:

— Живијела српска војска! Живи Раде
Грба!

Допис са бојишта из Зете

Владне, логор зетских баталиона 2. окт. 1912.

Господине уреднице,

О ратној епизоди, коју хоћу, да као
очевидца овдје опишем. Ви сте свакако
добили вијест још раније, али та је вијест
кратка, те стога, а и ипаче држим, да
Вашим читаоцима овај опис неће бити
на одмет.

Најјужнији дио наше војске, која је опе-
рирала од Дечића до Скадарског Језера
чињаху два зетска баталиона тј. доњо-
зетски и љешкопољски (горњо-зетски и
још реки баталиони из унутрашњости
бијеху резерва реченим дијелом). Задаћа је
била реченим зетским баталионима, да
као пјешадија непосредно дјелују при
освојењу турских шанчева на Врањској Го-
ри, брдском ланцу, који се пружа зетском
равницом у правцу од Тузи к Скадарском
Језеру. То је дјелство пјешадије требало да
буде тек пошто наша артиљерија, са-
стављена од неколике врсте топова, који
су оперирали с Гошница, из Голубоваца,
с Арбанашке Главине и са Славова, учи-
ни своје фортификације, која је била на нај-
вишем врху Врањске Горе званом Мер-
ћезу и одакле су пуцали турски топови.
Одличним дјелством наше артиљерије,
која је не само у великој срушила поме-
нуту форницу, но и великог квара нани-
јела турској војсци у шатерима на Врањ-
ској Гори, чиме је у наредним дана при-
премљено је било све, да пјешадија пре-
дузме свој посао. У петак 28. прошлог
мјесца послије подне унићена је једна
проба зато, када су из брда већ освоје-
ног турског седи Матажука наступиле
биле четири чете људи к Врањској Гори.
И одмах се дошло до увијерања, да није
згодно дању јуришати, идући подужим
простором и апсолутно голом равницом
к турским каменним шанцима, који су на
кришним узвишенима, почев од дна до
врха планина, високих коју стотину мета-
ра. Изгубљено је овом пробом неколико
људи из чете махалске — доњо-зетског
баталиона и одмах је наређено повлаче-
ње војске у Матажуке. Ту је послије чи-
њено савјетовање команданта овог нашег
одељења војске г. кап. А. Рајчевића са
командантима баталионским и четним, и
докопато је било, да се наша војска те
ноћи привуче до самог подножја Врањ-
ске Горе, па да се у зору крене јуришом
нависе. И тек што се није приступило
извођењу оваког плана стигло је у 11¹/₂
сат по поноћи наређење из главног шта-
ба одреда, да се не наступа, већ да се
зетски баталиони повуку у свој логор,
што је одмах учињено. Сутрадан је об-
јашњено, да је јуришање спријечено зато,
што се опазило, е је потребно, да се по-
туку топовима неке куле овдје у Вла-
дима, које су испред извјесних шанчева
на Врањској Гори, да не би из њих пје-
шадија била ометана при наступању. То
је и учињено у току ноћног два дана
прошлог мјесца, а дотучено је још и
утврђење на Врањској Гори. И уочи 1.
овог мјесца на поноћи дошло је допу-
штење, да се јуриша на Врањску Гору,
по плану, који су зетски официри пред-
ложили тј. да се чете привуку ноћу до
под брдских вијенаца, па у зору да се по-
ђе на шанчеве. У прву војну линију су
биле одређене четири чете и то: голубо-
вачка и балабанска, из доњо-зетског и
вуковачка и доњо-кокошка, из љешко-
пољског баталиона. Остале чете тих ба-
талиона, имале су бити резерва првијема
те евентуално ступити у другу борбену
линију.

Свака од поменутих четири чете, са чет-
ним командантима као роса младим и
тек из школе изишлим официрима на че-
лу, узела је пред собом по један главни
шанац као циљ своје операције и пошло
се напријед око 31¹/₂ сата по поноћи. На-
пац створен осталим нашим четама под
посредном командом два команданта ба-
талиона такође младим и као срца хитрих
а као змија опрезних људи пошла су за

нима. Равни простор до подножја вије-
наца брдског прошла је наша војска неоп-
ажена, али чим је стигла у коријен пла-
винаца опазиле су ју турске предстраже и
осуде су пљамбу. Наши су се пригатали и
кад су предстраже узмакле пошло се на-
прем напријед уз брда, која су била осу-
та мноштвом каменних шанца од горњих
који су на врховима до дна. Одмах је
настала борба на цијелој линији и цика
наших и турских пушака преглутивала
је. Наши иду уз брда напријед без уз-
мака, а Турци ниже шанце почињу напу-
штати и ускачу — ко претече нашим та-
надима — у оне горње. И наши падају!
Шанац по шанац, крш по крш наши за-
узимају кроз крв и лажину тјелеса! Тур-
ци се бране с необичним пожртвовањем
и пиједну стопу олако не напуштају. На-
послије су пригнати те се сконцентриса-
ше у два најача и најгорња шанца и ту
дадоше пошљедњи отпор. Али нијесу
могли одолети безобрином јуришању
наших, који преко љешева без узмака
иђаху напријед. Доњи од поменутих два
шанца би очас опкољен и оно 50 људи
са једним официром, што ту претеклоше
пошљедњем нашем плотуну, истаклоше би-
јеле заставе и обрнуше пушке наопако и
наше пушке на њих управљене умуклоше!
Командант пак посједа с главног шанца
Мерћеза искрај топова и већ порушене
фортификације Халиг-ефендија са о-
стаком своје војске стјече низ брдо к се-
веро-истоку и утече к Тузима уз пратњу
наших плотуна, који му одвајаху од прат-
ње дуго и дуго док замаче једна жив у
Тузе, гдје ће кроз који сат бити истом
наш роб!

За четама, које су биле у првој борбе-
ној линији наступале су и остале чете
наших баталиона, те сви скупи на најви-
шем врху Врањске Горе код четири угра-
бљена турска тона и на лажини мрт-
вих турских тјелеса кликусмо усхи-
ћени, раздрагани: „Живио Краљ Никола“
и осусмо неколика плотуна из пушака!

Када пребројисмо наше жртве, виђесмо
да нас је Врањска Гора стала 18 мртвих и
40 рањених. Турских љешева бјеше пре-
ко стотине. Уз поменутих 50 робова и 4
тона пало нам је ту шака мноштво тур-
ских пушака маузерка и доста чебане од
них, профита и друго.

Храброст наших официра и војника
необична је, беспримјерна. И да су тур-
ски куршуми војске бацили из руку ваљда
би се наши људи ипаче склањали и уз-
лазили по што то чине сви. Најосјетљи-
вијом мериом да мјериш не можеш наћи
разлику у јуришту између појединца.
Сви је то храбро — до лудости!...

Врањска Гора је пала наступом дана
1. овог мјесца и одмах су стади грувати
наши топови на град. Штељачик с неко-
лике стране. У 8 сати већ је настакиута
на њему бијела застава у знак предаје.
Тако нам пале шака и онај турски град
са вароши Тузи што је под њим, са то-
лико хиљада војске сазимм оружјем (то-
пови и пушке), чебаном, тачном и другом
војном опремом.

Истом 1. овог мјесца к ноћу предао
се и Хум с једном батеријом топова и
с посадом од 200 људи.

И тако је турски фронт одовуд тршен,
те ћемо са срећом кроз који дан без
икакве препреке промарширати Хотском
Гором и Кастратима пут Скадра, да га
заоклопимо од сјеверне и источне стране,
а са западне и јужне већ му стоји наша
војска, те ће тако бити потпуно опкољен.

Ако доспјем, писаћу Вам још којом о
операцијама одреда војске у којем сам
Х.

Велика манифестација у Сплету

— Сплетани за браћу у рату —

Сплетско „Наше Јединство“ у броју од
прошлог понедјељка доноси: Сплет гра-
ђанство Сплета приредило је велику ма-
нифестацију у славу побједа на Балка-
нима. — Онхођење кренуло је с Мармон-
тове пољане у 6 сати, преко обале, на
челу му г.г. началник В. Каталинић, и
народни заступници. Преко обале раз-
вио се је крајни призор, некојих 7—8000
дуња. У првим редовима дијелом кита гос-
поља, па маса сизига, грађана без раз-
лике, тежака, омладине, радника.

На челу поворке барактари хрватског,
српског и словенског баракта. Барјактар
г. Матошић поседник тежак у средини
носио је хрватски барјак, а капа му цр-
ноторска на глави. Велики број омладине,
Звоњимировци, певале је дијелом родољуби-
ве pjesме славјанске.

Два сва освјетљена. Непрегледна маса
манифестаната пролазила је, пенетури и
клицући кроз густе масе грађанства.

Било је све достојанствено, величан-
ствено.

Прошли су у свијетлости бенгалских ва-
тара преко обале, пазара, на околи, па
сви на господски трг, колико их је ту
могло стати, преко шест хиљада. Певале
се славјенске химне, највише „Онамо“

онамо!“ клицало се, извијало барјакима
док се на бадњоу опшине појавио г. на-
челник, те њим гласом и тронут одушев-
љењем изрек:

Сви наших старих обичајају се. По-
думесет тоне испред Крста, а нап се
народ објављује јавној извори.

Замира и дуга Видовданска тужаљка,
а мјесто ње нова pjesма славе и побједе
пролама од Црнога до Јадранскога Мора
и подиже срца милиона новим животоу,
који захваћа цијело Балканско полуос-
трово и нас на њему.

Вијерним светим традицијама отаца, ми
Хрвати усхитом поздрављамо глас нашег
народног ускренућа. — Благословићу жр-
тве наше рођене браће Срба и Бугара, и
с њима уједињених Грка, поуздањем гле-
дамо у будућност, кличући славојубићу
балканских савезника. Слава им! Живили!

Бурни из хиљада глас одекнуше: Сла-
ва! и маса заједна „Љијена нап!“ а по-
слије на тргу говорисше г. Д. Микачић
нар. заступник, г. др Анђелиновић, г. рад-
ник Радина, др И. Тартаглија.

У 8 и по свршила је ова заједна имно-
заступна манифестација.

АМАНЕТ С КОСОВА

— Полеђела дим анђела, оба од Бога
И падоше пред манастир Петра Светог.

Један носи златну круну цара Душана,
Други носи бриту сабљу Бога Ивана.

Палазо пригорио пред њих Господар;
Анђели му предадоше тај са беба цар.

Одекнуше све планине, чу се далеко,
Кнез Никола ове ријечи тад је изрек:

„Ја ћу бранит Црну Гору сабљом Ивана,
А трааћу наше земље, земље Душана.

Онамо је за планином наша светиња,
Онамо ћу ја кад поћи ја са Цетина.

Онамо се још Косова добро сјећају,
Онамо ме браћа моја давно чекају.

Србија ће барјак дати да ме сугрете,
Сарајево ме е на Косову мјесту освете.

На Балкану

Грми топ на Балкану.

Мала Црна Гора. О њој, као држави
балканској, може се рећи оно, што рече
пророк о Витлејему, земљи Јудиној: „И
ти Црна Гора, нијеси подмања међу бал-
канским државама; јер ће из тебе изаћи
Глава, која ће надмашити ми народ“.

Јека тона која иде са Црног Брда од-
јекнује „Онамо онамо, са брда она“. Црна
Гора вјерна својим вијековним предањима
као бранитељница „крста часног и сло-
боде златне“ иде против вијековног не-
пријатеља свега, што познаје европску
ушљеност.

Једна по једна падаху све државе бал-
канске; пред муслиманским бијесом не
бијаше спаса, само Црна Гора одоле
непријатељским ударцима.

Наполеон Бонапарте, који је оружјем
подарио скоро цијелу Европу, нашао
је за корисније, да дипломатски прего-
вара са Петром I. владиком црногорским.
Покупај да Петра I. завади с Русијом
остаде потпуно безмислен. Петар I. очи-
това, да су му Руси браћа у свему и
да је справан с њима живјети и умријети.

Генерал Мармонт покушао је да по-
кори Црну Гору оружјем, али брзо уви-
дје, да није тако лака ствар покорити
словенске Шпартинце, црногорске соко-
лове.

Оне тврде хрпне мале државе су за
свакога доброг словенског родољуба
нешто свето, што му намеће обожавње
и чини га охотним, да су му браћа хра-
бри синови Црне Горе.

Оно што је допринијело црногорском
јунаштву, била је војна стег и патрија-
хални живот, који и тадашње прелазу.

У дугој серији црногорских књажева
прво мјесто заузима данашњи Господар,
све до августа 1910. г. Кнез, а од тада
Краљ Црне Горе Никола I.

Већ од првих година своје владавине,
т. ј. од 1862 г. видимо гласити младог
Господара, гдје грчи преко бојних поља
и предводи своје вјерне и храбре витезе
против Турчина.

Вучи-До, Подгорица, Фудина, Бар,
Невесиње, Грахови, Мораца и чим многа
друга места, били су позориште врло
крвавих битака, из којих изађоше као
победници Црногорци, а Господар Ни-
кола I. стече неумртлу славу.

6. фебруара 1878. Краљ Никола уђе
триумфално на Цетина, уселивши се на
голину камења, уграви својим вјерним
ове ријечи:

„Ви сте се храбро борили против не-
пријатеља Словенства и Христа. Још
су били десет пута јачи од вас бројем,
али ваша домовина, овај заједни Комак,
у коме српска слобода никад не изгину,
остаде независна.“

Многи мјесени непрекидног ратовања
никога нису доносили славу једног цар-
ства, да похори хлабре заточника, који
се сјећаху Косова! Крв изишће проливена
на олтару домовине и ваши јатагани са-
чуваће од пропасти ову знатну слободу,
која ће заслужити великих жртава, које
јој ми д'принесемо, прећи неоскривена
у руке наших потомака. Слава, дакле,
храбрим Црногорцима: слава мојој браћи!

Многи мјесени иза тога даде берлински
уговор Црној Гори њен прави сустан и
Турска јој мораше признати независност.

Приликом Магарићевих посетама, Краљ Ни-
кола је прии у храму вила, те је својим
дивним речимама нескоријачно своје име
као српски песник. Његово цијењено
дјело „Балканска Царица“ било је пре-
ведено на разне језике, а на талијанском
чак и представљано у талијанским позо-
риштима.

Краљ Никола је аутор незаборавне
српске химне „Онамо“ онамо, за брда
она“. Ова снажна песма уздиже духо-
ве и успијава срце. Позива, да се крене
пут бољих поља, да се освете косовски
јунаци Јут Богдан и његових девет си-
нова потинутих у оном одсудном боју,
чија пошљедина бијаху више вјекова пат-
ње балканских Словена.

Онамо онамо, за брда она,
Милошеви, кажу, пребива гроб.
Онамо постоје стени ку души,
Кад Србин више не буде роб.

Да, талијански читаче, странца је и-
сторија борбе југословенских народа про-
тив турског варварства.

За доба четири вјеке, док су се друге
народности предавале цивилизацији, на-
род српско-хрватски био је присиљен,
да дању и ноћу оружјем у руци бдије,
да се одбрани од турског варварства.

Снасно је Европу и цивилизацију по-
чињу своје крви. У непријатељу је ви-
дио само непријатељства хришћанства, и
док их је одбио, један дио овог дво-
меног народа, т. ј. Хрвати, постадоше
слуге Нијемца и Мађара, ови пошљедни
право средство тираније у рукама првих.

Више пута се не разумјеше добро Хр-
вати од талијанске стране, а од хрватске
стране Талијани. Са негодовањем читам
више пута у талијанским листовима чла-
ке о стварима далматинским, истарским
и трифаниским, који се темеље на по све
кривим појмовима, те по томе далеком
од правде. Са једнаким негодовањем чи-
тао сам и у хрватским новинама по који
чланак о талијанско-турском рату, писан
у духу антипатије према Талијанима. Ми-
слим, да ће догађаји ових задњих дана
отворити очи и напознатијима, и брзо
се изјаснује: Талијанско-турски рат био
је прелиминар новог словенског покрета на
Балкану.

Чим је слабија Турска, већ пропала
материјално и морално, тим јачи ће се
осјећати балкански народи и тим прије
ће доћи жељеном циљу. Чим снажнији
буду покрети словенски на Балкану, те
по најлогичнијој пошљедници проналази, да
ће подједнако расти утицај словенски у
једној монархији Хабсбургована, т. ј. ути-
цај нас Срба и Хрвата; тим прије ће се
испуњити пророчанске ријечи Гвалтијера
Кастеланија у „Nostri, ne Italiana“ про-
шлог 1. септембра:

„Царевина (Хабсбургована) осјећа, да
овамо доде (у Далмацији и пограничним
провинцијама) постаје једна сила словенс-
ка по потреби. Кроз 50 година Аустрија
ће бити словенска велика сила на Бал-
кану, што је неке бити више!“

С тога нек је благословен час када је
талијански топ почео гмјети уздуж оба-
ла Либије, благословено нек је подухват
балканских Славена, који у талијанско-
турском рату налазе великог охрабрења.

Rosario di Santa Fe, 9. октобра 1912.

Giornate d'Italia Анте Беланић.

БРАНКОВА ЖЕЉА

(Причула се Змају Јовану Јовановићу)

Ја познадо, што писаш познати
Приликом ја сам теб одговорио,
Приликом гробовања мога,
Приликом мира пријатеља:
Предјела дјетла пр' менега
Подобна пошљедне вјека,
А ја дођи у далеком крају,
У туђини, туђим зајачају.

Што те тресе моје душе груди?
— Грешни пош' ласе се не буји.
Како да брђе тонови са стране,
Где сам младе проклинао дане,
На се руни, на се нешто зина,
На баш раја окова ракица!
Свиће а' зора оне зоре дјела,
За ком срца и у гробу сјећене:
Кличе а' вила из српских гора?
Ја а' већ зра, који доди мора?
Јесте, јесте — бај се зута заче.

Марков топуз на чира некаже,
Србни даше мача пламеног,
На Турчина, на дунчаца свог.
Скопца се бескуство стига,
А мој Србин неће плашит' крив.
Крв ће текти потком и реком,
Где се сузе ронише ласеком.

Крв ће текти преко српских страна,
Ал' ће суза бити убрисана,
Пошљедне велико и мало,
Да одбрани што се српско знало;
Заиграће коло витезова,
Дивна слика мојих младих снова,
Што сам негда тако пошљедно чеко,
— А мој пепо да је надалеко!

А кад буде, на та мута мине,
Кад слобода као суице сине,
Кад се крива опере студеним,
А јунаци ошћенију вјештом,
Српске земље оките се миром,
Српска дјела руком и шмишлом,
Српске моме струвом рузмарина,
Српска мајка кад загрли сина,
Кад се суице на школе осмјене,
Ал' на школе и дарове нече,
Мудре књиге кад почете дјетом,
Да Србина изједначе сјејетом,
Кад зашле Рајчића виле:
„Сад је јаво, што сам негда спила!“

Поздрав и отпоздрав

Предсједник општине Канеје и наш пред-
сједник општине

Предсједник општине Канеје, Емануел
Мундакис, упутно је предсједнику општине
на Цетинју овај телеграм:

„На јучерањем благодаренју народ нај-
славније општине крћанске захвално је
Свемогућем на одржаним побједама кр-
ста над полумјесеком. Одупевљеним уз-
вицима поздрављајући владаре савезнич-
ких народа и саме народе, он је про-
славио постанак нове ере слободе и
прогреса у Источној Европи. У овом
свечаном часу, кад се врши дјело на-
родног сједињенија, за којег су читаве
генерације оквасиле крћанску земљу ци-
ховом крљу, ја вам с обала грчког Кри-
та, с убијењем да ћу вјерно протума-
читу осјећање цијелог народа, [шиљем
братски поздрав и израз нашег весела,
којим су наша срца испуњена ушљед ви-
јести славних дјела савезничких војска,
чији славна наступања данас ослобођа-
ху братске народе од варварског јарма
на веко вјеков прогнано. Живео народ
црногорски! Живели јуначки војници!“

Предсједник општине цетинске, А. Ми-
лошевић, одговорио је на толики теле-
грамом:

„Варош Цетинје, која је од давних
времена на обалама Балканског Јадрана
била несломљиви бедем Крста, захваљује
на братском поздраву престолнице славно
острва, маке античне мудрости, овеко
вјечене проласком апостола хријеванства
и толиким славним револуцијама. Честита
јој на сјаним успјесима грчке војске про-
тив неvjерника крунисаних заузећем Со-
луна, и жели, да нераздвојни спој вели-
ког острва са мајком отаџбином допри-
несе нови сјај великом културном хриш-
ћанском позиву јединског народа.“

Дневник

Милосрдне сестре. Од како је про-
глашен рат, многе угледне Српкиње из
разних српских крајева похитале су да се
ставе нашој земљи на расположење као
милосрдне сестре, рамо уз рамо са на-
шим вриједним и честитим женскињем.
Дугујући им усрдну захвалност на ци-
ховом пожртвовању, ми смо се постара-
ли да за њиховимена дознамо, те ћемо
их са највећим задовољством истаћи. Сад
бижећемо, да је ових дана допутовала у
нашу пријестоницу и госпођа Маријета
Катурић из Рима и ставила се на рас-
положење нашем Црвеном Крсту. Госпо-
ђа Катурић је, не жалећи ни труда, нити
пак материјалних средстава похитала да
својим неуморним радом и материнском
његом око рањеника послужу нашој ства-
ри. Ми се радујемо што је можемо увр-
стити у коло наших милосрдних сестара,
те је, као и остале, поздрављамо са ус-
рдном добродошлицом.

Важно за издаваче илустрованих по-
вина. Краљ црногорски дворски фото-
граф Ђорђевић Ђорђевић са Цетинја, који
се још од почетка црногорско-турског
рата налази на бојном пољу, те фото-
графира све важније моменте, поседује
већ сада преко двије стотине тако ин-
тересантних ствари, да их можемо сва-
коме, а нарочито издавачима илустрова-
них новина, најтоплије препоручити.

Ускрс у пећској паћаршији*)

Нар' планином тачо горе
На догаду паћаршије.
Калим е' оно гласи оре?
Калим ли се флага вије?

Песлах мало, — послух само
То су гласи, гласи зили.
Што их вјештај ласих крили
Са Лављена амо пири.

А тробојна ова флага
И на нојан оро бјели, —
То је флага Караџа
Арнауата ама и јели.

Ударију међу пову
На догаду паћаршије,
Ја паклену брзку ову
Арбанасу спонт' пије.

Успамтише Арбанаси,
Страх и ерба груд им ову.
Јадин, гласи, гласи пави
Тешко вама! — клич се прову.

Потресе јатагала,
Врину земља Србинова
Од Призрена до Дечана,
Од Бакана до Косова.

То неједна страна била,
Седам дивни крв се дила,
Седам дивни огни бију
Свету земљу Метохију.

Голу дуну раја пош
У збојегме међу сјење,
Јадин, гласи, гласи бош,
Ту чекају ускрсење!

А у први паћаршије
Ни калпака свјетла није.
Тама крпе пареке дери,
Разјегли се калуђери.

А ко ли ће да прослани
Стране дивни жина Бога?
Ко радостан глас да јави
Ускрсења његовага?

Прости свјета обитељи,
Ти немаси јаде наше,
Там и свјетлостели
На олтару проплакати!

Дивније сузе точе,
А се сече са олтара
Видишине гробље плоче
Смртног патријара.

Видишине гробље плоче,
Видишине гробље плоче,
Видишине гробље плоче,
Видишине гробље плоче.

На догаду паћаршије
Два Армена и три Саве,
Три Гарила, два Пајдеје
И Балтике задње славе.

Тихо греду, врта чине
Кад крпе Тројичине,
На плоче на тле шине,
Забураше бројанице.

Завишине слава богу
И његовом вишњем сину,
А пароду мир и слогу
Да га патње ласне мину.

Поздравите светителе,
Ушћине аши бога,
Српске свете владатеље,
Једног цара и другог.

Ал' на етоду царском тавло
Којена се приа није, —
Јер одаво, врло даво
Ту нам цар ето није.

Еј даво је већ минула
Паћаршије слава стара,
Сина тута приликула
Свете сјење патријара.

Стане читат' музе Христа,
Дивајет страших еванђеља.
О така је, така пета
Нашег рода ласла вјеља!

Новиот га осудише
И зучине разавета,
А риле ту потурише
На четири краја свјета.

На четири разавише
И брине риле наше.

*) Приликом заузећа Пећи, старе српске
патријаршије, представљамо ову дивну ро-
мансу испишану од Ђ. Ђура Вукчевића, адвоката
новосадског још 1879. године. Урл.

Врхове нас у туђину,
Раздаришине отаџбину.

Боже силни са висина,
Ти ускрсеу твога сина,
Ал' вада ће нашет рода
Синут, ускре и слобода?

Петли калпаку, — све то више,
Виједу зору напјешћују,
Старини крпе приклошше
Ко' да нешто прилашћују.

Пуча зора, пјева гора:
Ускрсеу сии божије:
А горитани одозгора
Синутају се паћаршије.

Слава богу и осина!
Кличе земља Србинова
Од Призрена до Дечана
Од Бакана до Косова.

Свени сузе ант' престане,
Патријаре живот крпе,
А анјели запојаше
Ускрсеине младице.

Заблесташе сва кубета,
Завишине звила стара
А еласова пјесма света
Зори се из олтара.

Христос посресе нашој вјери,
Отворте се царске дери,
Прихватите свога цара
Новог српског господара!

Најновији телеграми

Данев о својој мисији

Беч, 2. новембра. — Из Софије
јављају да је предсједник Собрања,
Данев, рапорттирао министарском
савијету о успјеху његове мисије. До
ширих обавјештења успјех мисије
изгледа врло повољан.

Пад Једрена

Париз, 2. новембра. — „Хавас“
јавља из Биограда под резервом
да је Једрене пало у руке Срба и
Бугара. Још нема никаквог званич-
ног потврђења.

Преговори за мир

Софија, 2. новембра. — Бугарс-
ка агенција дознаје да су данас
послије подне велике силе учиниле
Гешову изјаву, да се Турска влада
обратила великим силама питајући
их је ли Гешов наклањен почети
преговоре и у том случају каква би
била његова потраживања. Гешов
је одговорио да ће турско траже-
ње бити подијето главном штабу
и владама држава савезница.

„Wiener Allgemeine Zeitung“ до-
знаје да су велике силе тројног
споразума препоручиле Србији да
одступи од намјере марширања на
Драч.

ТЕЛЕГРАМИ

Мадрид, 31. октобра. — Пред-
сједник министарског савијета Кане-
лажас убијен са четири револверска
метка. Убица ухапшен.

Мадрид, 31. октобра. — Убица
Канелажаса убио се.

Лондон, 31. октобра. — „Рајхетер“
дознаје из Цариграда да се Porta
обратила директно Бугарској за
примирије

Беч, 1. новембра. — У Рајрату
је опструкција словенске комисије
ради буџета.

Петроград, 1. новембра. — Ми-
нистар рата тражио је 30 милиона
за продужење грађења касарна.

На „Цетински Вјес-
ник“ најбоље се претпла-
тити код поште.